

Çevre Etiği ve Medyanın Hayvan Haklarına Yönelik Sorumluluğu: Türkiye Gazeteleri Örneği

Selma TÜMER¹ ve Gökçe YOĞURTÇU²

Öz

Günümüzde ekolojik sorunlar, doğayı ve tüm canlı yaşamını tehdit edici seviyelere ulaşmıştır. Zamanında ve etkili önlem alınmazsa gün geçtikçe dünyayı daha ciddi ekolojik sorunlar beklemektedir. Ekolojik yaklaşımlar, doğayı oluşturan her bir unsura değer vermeyi, insanın diğer canlı türlerinin yaşam alanına ve yaşam hakkına müdahalesini sorgulayan etik yaklaşımları da içermektedir. Bu yaklaşımların en temel amacı doğayı oluşturan her unsurun yaşamını korumayı amaçlayan sosyal politikalar için etik temeller sağlamaktır. Bu bağlamda hayvan hakları da doğal haklar kapsamında değerlendirilmekte ve ekolojik yaklaşımların alanına girmektedir. Türkiye’de hayvan hakları birçok tartışmalı yasayla somutlaştırılmaya çalışılmakta ve çeşitli platformlarda tartışılmaktadır. Bu tartışmaların toplumsal ve politik gündemde yer almasında etkili olan temel unsurların başında medya gelmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada, Türkiye’deki hayvan haklarının medyada nasıl ele alındığı incelenmiştir. Çalışmada öncelikle konunun teorik arka planı üzerinde durulmuş, daha sonra örneklem olarak tirajı en yüksek gazeteler olarak Hürriyet, Sabah ve Sözcü gazetelerindeki hayvanlara yönelik haberlerin içerik analizi yapılarak soruna ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hayvan Hakları, Ekolojik Yaklaşımlar, Çevre Etiği, Sokak Hayvanları, Türkiye Gazeteleri

Environmental Ethics and the Responsibility of the Media Towards Animal Rights: The Case of Turkish Newspapers

Abstract

Today, ecological issues have reached critical levels, posing a significant threat to nature and all forms of life. Without timely and effective measures, the world faces increasingly serious ecological problems in the near future. Ecological approaches encompass valuing every element that makes up nature, and they also include ethical considerations that question human interference in the habitat and rights of other species. The fundamental goal of these approaches is to establish ethical foundations for social policies aimed at preserving the lives of all elements constituting nature. In this context, animal rights are considered as part of natural rights and fall within the scope of ecological approaches. In Turkey, animal rights are being concretized through numerous controversial laws and are a subject of discussion in various forums. Among the key factors influencing the presence of these discussions on the societal and political agenda is the media. Therefore, this study examines how animal rights are portrayed in the Turkish media. The study initially focuses on the theoretical background of the subject and subsequently conducts a content analysis of news articles related to animals in the newspapers with the highest circulation, namely *Hürriyet*, *Sabah*, and *Sözcü*, and provides recommendations regarding the issue.

Key Words: Animal Rights, Ecological Approaches, Environmental Ethics, Stray Animals, Turkish Newspapers.

Atıf İçin / Please Cite As:

Tümer, S. ve Yoğurtçu, G. (2023). Çevre etiği ve medyanın hayvan haklarına yönelik sorumluluğu: Türkiye gazeteleri örneği. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 8 (2), 317-332 Doi: <https://doi.org/10.58648/inciss.1383310>

¹ Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, Bişkek, Kırgızistan, selma@gmail.com,

ORCID: 0000-0002-6636-3248

² Doç. Dr. - Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, Bişkek, Kırgızistan, gokceyogurtcu@manas.edu.kg,

ORCID: 0000-0002-2404-3908

Giriş

Yeryüzünde insanlarla birlikte hayatları birbirine zincirleme bağlı canlı ve cansız varlıklar mevcuttur. İnsan ekosistem adını verdiğimiz bu yaşam zincirinin her ne kadar içinde yaşıyor olsa da bu sistemin devamına en çok zarar veren canlı durumundadır. Her geçen gün artan gıda ihtiyacı, çarpık kentleşme, düzensiz sanayileşme ve hava kirliliği gibi durumlar iklim değişikliklerine ve ekosistemin bozulmasına sebep olmaktadır. Bu zincirin halkalarından olan ve yaşam fonksiyonları itibariyle insana en çok benzeyen hayvanların yaşam koşulları da insan kaynaklı olarak sürekli tehdit altındadır. Hayvan hakları modern insan hakları kavramını doğuran ve aynı zamanda nehirler, dağlar, denizler, toprak vb. ekosistemlerin haklarına yönelik doğal haklar geleneğinin (hukuki anlamda) bir alt türü olarak tartışılmaktadır (Spark, Kurki ve Stucki, 2020).

Hayvan hakları kavramı, hayvanların sadece insan fayda ve amaçlarına yönelik kullanılacak birer eşya olmadığı, duyarlılıkları ve ihtiyaçları olan yaşam öznesi varlıklar olarak muamele görmeleri gerektiği anlamına gelir. Hayvan hakları kavramı sadece evcilleşme potansiyeli olan hayvanlar için düşünülmemelidir, bu kavramın av hayvanları, evcil ve yaban hayvanları, kobay hayvanları ve besi hayvanları gibi, geniş bir yelpaze içinde yeryüzündeki tüm hayvanların var olma ve yaşama hakkını kapsadığı bilgisi dikkate alınmalıdır (Ilgar 2007:350).

Bu çalışmaya çevre etiği alanında temel kabul edilen Joseph Des Jardin'in "Çevre Etiği" (2013), Aldo Leopold'un "Yeryüzü etiği" (1987), Michael Serres'in "Doğayla sözleşme", Arne Naess'in "Derin Ekoloji" (1986), modern hayvan haklarının temsilcileri Pter Singer (2005) ve Tom Regan'ın (2004) yaklaşımları yön vermiştir. Günümüzde hayvan haklarına ve hayvanların ahlaki statüsüne ilişkin yaygın görüşlerin en önemli temsilcileri Tom Regan ve Peter Singer'dır. Hayvanların da doğal ve ahlaksal haklarının olduğunu savunan Singer'ın yaklaşımı sadece insanların değil, hissetme yetisi olan tüm canlıların mutluluklarını merkeze alan yararçı felsefe temelli yaklaşımdır. Tom Regan ise insan dışındaki hayvanların "bir yaşamın öznesi" olmaları sebebiyle haklara sahip olduklarını savunur. Hayvan türlerinin çeşitliliği ve insan ile hayvan arasındaki ilişki, toplumlara kültürlere, coğrafyaya göre farklılık gösterdiği için evrensel, genel bir hayvan hakkı tanımı yapılamayacağı savunulsa da hayvanların "yaşam öznesi" olduğu gerçeği tartışılmaz bir gerçektir. Antik çağdan günümüze, farklı yaklaşımlar ve inançların etkisiyle ortaya çıkan kıstaslar ve görüşler hayvan hakları bağlamında evrensel bazı değerlerin belirlenmesini sağlamıştır.

Günümüzde betonlaşmış kısıtlı alanlarda yaşam mücadelesi veren, insan hayatı ile uyumlu hayvan türleri, duyarsız muamele ve işkence gerçeği ile karşı karşıya kalmaktadır. İnsanın kaynaklarından istifade ettiği doğayı araçsallaştırması gibi hayvanları da bir mal statüsüne indirgeyerek araçsallaştırması, hayvanlara yapılan zulümün çıkış noktasıdır. Sayısız örneklerini verebileceğimiz zulüm uygulamalarının en belirginini son iki yüzyılın rant amaçlı icadı, hayvanat bahçeleri ve sirklerdir. İhtiyaç dışı bir öldürme olarak avın bir spor olarak kabul edilip yasal mevzuata bile konu olacak kadar meşru olması, etik ihlalleri beraberinde getirmiştir. Kürkleri, kemikleri, dişleri, boynuzları için avlanan, öldürülen hayvanlara yaşatılan bu vahşet pek çok hayvanın yaşamına ve üremesine son verdiği için neslinin tükenmesine, ekolojik zincirin bozulmasına sebep olmuştur. Kozmetik ve tıp alanında laboratuvar deneylerinde kobay olarak kullanılan hayvanların çektiikleri acılar, gıda üretiminde daha fazla verim elde etmek için hayvanlara verilen eziyetler vicdani olarak sorgulanması gereken başka bir olgudur. Başka bir istismar ve zulüm alanı ise endüstriyel gıda alanıdır. Sadece et, süt ve yumurta üretimi için hayvanlar olumsuz ve yaşam dışı koşullarda hapsedilmektedir. Gıda endüstrisi, hayvanların bir can taşıdığını hesaba katmaksızın faaliyet göstermektedir. Evcil hayvanlar deyince akla gelen kedi ve köpek türlerinin bir hevesle alınıp, eve alıştırılması, sonrasında sokağa bırakılmaları sonucu sokak hayvanlarının sayısında artış olmaktadır.

Dünyanın birçok ülkesinde sokak hayvanı popülasyonunun kontrolünde itlaf mekanizması legal olarak uygulanırken, Türkiye'de 2004 yılında gerçekleştirilen yasal düzenlemelerle bu kontrolün, sistematik kısırlaştırma ile sağlanması hedeflenmiştir. Belediyelerin görev tanımları içinde olan kısırlaştırma ve besleme faaliyetlerinin yetersiz olması, barınaklardaki olumsuz

koşullar, bazen illegal gerçekleştirilen itlaflar, sokak hayvanları başlıklı sorunların içinde yer almaktadır. Köpeklere uygulanan şiddet ve zulümler; kedilerin insanlara saldırma durumu olmamasına rağmen, bu hayvanların çokluğundan şikayetle uygulanan şiddet ve katliamlar sıkça karşımıza çıkan sorunlardır. Her iki durumda yani hayvana şiddet ve insanlara saldırı konusunda haber ve görüntülerin artması, bu sorunun kamuda ve siyasal platformlarda tartışılmasına ve hayvan hakları yasasının yeniden gündeme gelmesine neden olmuştur.

Medyaya yansıyan bu gündem ile oluşan tartışma ortamı, hayvan hakları sorunun Türkiye’de daha da görünür olmasını sağlamıştır. Bunun içindir ki bu araştırmanın konusu bu süreçte medyada kendine sıklıkla yer bulan insan doğa ve canlılar ilişkisi kapsamında hayvan hakları konusudur. Bu konuya yönelimi öncelikle belirleyen temel sorun Türkiye’de son yıllarda toplum vicdanını sızlatan hayvanlara şiddet olgusudur. Bu çalışmanın amacını çevre etiğinin önemli bir unsuru olan hayvan hakları tartışmalarının medyada nasıl ele alındığını ortaya koymak oluşturmaktadır. Bu amaçtan hareketle araştırmada, Türkiye’deki hayvan hakları sorunlarının ana akım medyaya nasıl yansıdığı ve bu konuyla ilgili haberlerin nasıl çerçevlendiği incelenmiştir. Araştırma kapsamında hayvanlarla ilgili olaylara ilişkin gelişmeleri ele alan haberler analiz edilmiş, daha sonra incelenen gazetelerdeki hayvan hakları sorunu ile ilgili haberlerin içerik analizi bulguları değerlendirilmiştir.

Kuramsal Tartışma

1. Çevre Etiği ve Temel Yaklaşımlar

Canlılar içinde sürekli gelişim gösteren kendini yenileyebilen, yaşam kalitesini artırabilmek için en akıllı çözümler ve yollar üretebilen varlık insandır. Ancak insanlık son birkaç yüzyılda bilim ve teknoloji alanında gösterdiği başarıyı doğa ile ilişkisinde gösterememiştir. İnsanın yaşam kalitesini artırma uğrunda verdiği bu mücadelede doğa düzenini göz ardı etmesi, son yüzyılda çevre sorunları olarak kendisine geri dönmüştür. Doğanın bir parçası olan insan, özüne ve doğaya yabancılaşarak, doğayı hükmedilmesi ve sahip olunması gereken bir nesne olarak görmeye başlamıştır. Bu çarpık bakış açısı doğa ile kurulan dengesiz ilişkiyi ve ardından doğal felaketleri, çevre sorunlarını beraberinde getirmiştir. Bilimsel veriler söz konusu sorunların, insanın doğa ile kurduğu hatalı ilişkilerinin sonucu olduğunu ortaya koymaktadır (Yoğurtçu, 2021, 1153).

Çevre sorunlarının küresel niteliğinin giderek arttığı 21. Yüzyılda insan ve doğa ilişkisi daha çok önem kazanmıştır. Her geçen gün artan çevre sorunlarına çözüm arayışları, ekolojik eylemleri gözden geçirmeyi de gerekli kılmıştır. Dünyamızın gündemindeki temel sorunlardan başlıcalarını küresel salgınlar, ekonomik krizler ve dengesizlikler, savaşlar, hızlı nüfus artışı ve bu sorunlar eksenindeki çevre sorunları olarak görebiliriz. Üzerinde düşündüğümüzde hepsi birbirleriyle bağlantılı sorunlardır. Şehirlerin inşası olumlu bir gelişme olarak görünse de ormansızlaşma, toprak erozyonu, çok sayıda türün yok olması, çöllerin büyümesi, kaynakların tükenmesi, kirlilik ve iklim değişikliği gibi sorunlar insanların doğal dünyayı değiştirmesinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Attfield, 2018). Ancak bu sorunlar arasında yer alan ve küresel çevre sorunlarının sonucu olarak ortaya çıkan iklim değişikliği yüzünden insanlık tarihinde ilk kez, dünya üzerindeki yaşam bütünüyle tehlikeye girmiştir (Des Jardins, 2013, 33). Bu yüzyılda insanlık olarak karşımıza çıkan bu durum; pek çok canlıya yaşam ortamı sunan bu gezegenle olan ilişkilerimizi düzenlemeyi ve ilişkilerimizde bir denge kurmayı gerekli kılmaktadır. Çünkü geçen her gün doğa kendini yenileyebilme yeteneğini de kaybetmektedir (Birden, 2016, 4).

Tüm bu sorunların çözümü bağlamında genel olarak insan merkezli (antroposentrik), canlı merkezli (biyosentrik) ve çevre merkezli (ekosentrik) çevre etiği yaklaşımları olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan merkezli yaklaşım, insanın evrenin temel gerçeği ve nihai amacı olduğu düşüncesinden hareketle, varlığın tüm unsurlarının insanın yararına olduğu ve insanın doğayı amacı doğrultusunda kullanabileceği temeline dayanmaktadır (Özdağ, 2005, 19). İnsan merkezli (antroposentrik) yaklaşımın temeli antik çağa kadar dayanmaktadır. Çevrenin, insana hizmet etmek için var olduğu, doğada bulunan tüm varlıkların sahibinin insan olduğu, insanın doğayı her türlü kullanma hakkını elinde bulundurduğu temeline dayanan bir yaklaşımdır. Canlımerkezci etik yaklaşım, insan ve çevre ilişkilerini yeniden düzenlemek gereğine işaret ederek; diğer canlı varlıkların yalnız insan için değil, değer taşıdıkları ve bu nedenle onlara karşı insanın

sorumlulukları olduğu düşüncesini temel almaktadır. Canlıların mutlak eşitliğini savunan canlı merkezli (biyosentrik) etik yaklaşım, insanı merkeze alan yaklaşımları çevresel sorunların temeli olarak görmektedir. Canlı merkezli etik görüşlere göre “insanlar gibi” acı çekme ve haz duyma özelliği olan canlıların “insanlar gibi” bir yaşamın öznesi olabilmeleri gerekmektedir (Aşar, 2018, 249).

Bu bağlamda Arne Naess'in 'Derin ekoloji' (1986) yaklaşımı, insan dışındaki canlılara da içsel bir değer atfetmektedir. Derin Ekoloji; doğanın tahrip edilmesinden sorumlu 'egemen dünya görüşü'nün bir eleştirisi olarak, canlı olan her varlığın 'ahlaki bir ilgiyi hak ettiğine' vurgu yapar. Buna göre insanlar doğal yaşamda ayrıcalıklı ve üstün bir canlı değildirlen. Bütün varlıkların insanlara sağladığı faydalar sebebiyle değil, kendi öz varlıkları için korunması gerekmektedir. Buradan hareketle Naess, “biyosferik eşitlik” kavramıyla bütün türlerin mutlak eşitliğini savunmamaktadır. Her türün ihtiyaçları ve potansiyelleri eşit değildir. “Eşit haklara sahip olmak” ile ‘eşit kendini gerçekleştirme hakkına sahip olmak’ arasında ayırım olması gerekir. Biyosferik eşitlik, ‘mutlak’ bir eşitlik değil, ‘ilkece’ bir eşitlik anlamına gelmektedir. Bir ekosistem içindeki bir organizma, bazen varlığını sürdürebilmek için başka bir organizmayı besin veya sığınak olarak kullanmak zorunda kalabilir. Bunun aksine düşünmek, bütünüyle canlı hayatın yok olmasını onaylamak anlamına gelebilir. Bu çerçevede biyosferik eşitlik ilkesi; “insanın diğer canlı türlerinin yaşamına ve yaşama alanına ve kendilerini kendi doğal tarzlarına göre geliştirme hakkına müdahalesini ‘en az’ düzeyde tutmasını, ‘gereksiz’ öldürme ve kullanmalardan kaçınmasını emreder” (Ünder, 1996, 203). Biyosferik eşitlik anlayışıyla etik topluluğun sınırlarını insan olmayan varlıkları da içerecek biçimde genişletir. İnsanmerkezci yaklaşımlardan farklı olarak özne-nesne, efendi-köle, amaç-araç ilişkisini kaldırarak doğa-insan ilişkisini etik bir temele dayandırarak doğayla ve insan dışı canlılarla etik bir ilişkinin önünü açmaktadır (Önder 2019, 1060).

Hayvanların bir nesne olarak değil, var olmalarından dolayı ahlaki bir ilgiyi hak etmeleri gerektiği temeline dayanan bu düşüncenin önemli savunucuları Peter Singer (2005) (Hayvanların Özgürlüğü) ve Tom Regan (2004) olmuştur. Peter Singer 'Hayvan Özgürleşmesi' kitabıyla hayvan haklarının geçtiğimiz yüzyılda etik olarak tartışılmasını sağlamıştır. Peter Singer bu çalışmasında Bentham'a göndermede bulunur. Singer'a göre Bentham'ın ortaya attığı kuram aslında hayvan haklarına yönelik ilk olumlu gelişmedir. Hayvan Özgürleşmesi kitabında Bentham'ın şu fikirlerine yer verir: “...Gün gelir insan dışındaki canlılar bazı haklar elde edebilir, o zaman bu haklar onlardan despot bir el dışında hiçbir şekilde geri alınmaz. Fransızlar derinin siyahlığının bir insana eziyet edilmesinin bir nedeni olmadığını çoktan keşfettiler. Bir gün bacakların sayısı, derinin ne ile kaplandığı ya da kuyruk sokumu kemiğinin olup olmaması gibi şeylerin duyarlı bir varlığı aynı kadere terk etmek için yeterli bir neden olmadığını kabul edilmesi gerekebilir. Başka nasıl aşılabilir? Bu sınırı aşabilmek belki de akıl veya konuşma yetisine mi bağlıdır? Esas soru, onlar akıllı davranabilir mi ya da konuşabilir mi? sorusu değil, temel soru onlar acı çekebilirler mi? sorusudur” (Singer, 2005) Peter Singer, Bentham'ın bu yaklaşımını yetersiz görmekle birlikte hayvan haklarına ilişkin ilk olumlu adım ve gelişme olarak değerlendirilebilir (Akt. Aşar, 2018, 244).

Çevre merkezli (ekosentrik) etik yaklaşımlarda, insanların, canlı ve cansız bütün varlıkların yani tüm çevrenin bir bütün olarak değer taşıdığı ve korunmayı hak ettiği savunulmaktadır. Bu yaklaşımda insan, diğer varlıklardan ayrı bir değer olarak değil çevrenin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Aldo Leopold'un “Land Ethic - Yeryüzü Etiği” kavramı çevre merkezci etik anlayışının da temelini oluşturmaktadır. Bu yaklaşımın temel varsayımı, insanla birlikte canlı ve cansız varlıkların bütün olarak değerlendirilmesi, diğer varlıkları insanlara olan faydasına göre değil, varoluşları nedeniyle ahlaki değere layık görmesidir. Doğadaki tüm varlıkların var olmaları değer görmeleri için yeterlidir.

2. Doğal Haklar Kapsamında Hayvan Hakları

İnsan merkezci etik yaklaşım teorik olarak güncel ekolojik yaklaşımlarla zayıflatılsa da çevre politikalarında ve hukukta en çok uygulanan etik yaklaşımdır. Toplumda güçsüzlerin ve dezavantajlı grupların haklarının en iyi şekilde temsil edilebileceği alan hukuk alanıdır. Yardıma

ihtiyaç duyan çocuklar ve çoğu baskı altındaki insan grupları gibi hayvanlar da kendi başlarına yasal argümanlar üretmez veya hakları için mücadele edemezler.

Bu bağlamda Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından kabul edilerek 15 Ekim 1978 tarihinde Paris'te ilan edilen Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi hayvanlarla ilgili etik bağlayıcılığı bulunan önemli bir metindir. Hayvanları koruma amaçlı kurulan dernek ve vakıfların çabaları sonucu kabul edilen bu bildirme, insanın bir hayvan türü olduğunu kabul eder ve insanın, diğer hayvanların haklarına saygılı olması gereğine vurgu yapar, tüm hayvanların eşit olduğunu altını çizer. Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde; "...hayvanların doğal çevrelerinde yaşama, üreme, beslenme, dinlenme hakları ifade edilmiş, hayvanların özgürlüklerinden yoksun bırakılmayacağı ve doğal yaşam alanlarının tahrip, yok edilmeyeceği, hayvanlara karşı kötü muamele yapılamayacağı, işkenceye ve deneylere tabi tutulamayacakları, acı çekmeden, korkutulmadan ölme, onuruna aykırı gösterilerde kullanılmama haklarına sahip oldukları, bu haklarından eğitim amaçlı olsa bile yoksun bırakılmayacakları belirtilmiş; bir hayvanı terk etmenin acımasız ve alçaltıcı bir davranış olduğu" kabul edilmiştir. Anne Peters (2016) hayvan hakları ile ilgili yasalar oluşturulurken evrensel insan hakları yasalarından faydalanılması gerektiğini söyler ve hayvan hakları konusunda Mona Lisa tablosu benzetmesi yapar:

"Dar anlamda haklar, basitçe bir başkasının yasal görevinden türetilmez. Mona Lisa'yı karalama yasaktır. Müze ziyaretçileri Mona Lisa'yı karalamamak için yasal zorunluluk (görev) altındadır, ancak resmin hiçbir hakkı yoktur. Bu durum hayvanlara aktarıldığında, hayvan koruma yasalarının insanları hayvanlara zalimce davranmamaya mecbur bıraktığı anlamına gelir, böylece insanlar istismardan vazgeçmek için yasal bir yükümlülük altındadır" (Peters 2016).

Hayvanların hukuki niteliği dünyada ve Türkiye Hukukunda tartışmalıdır. Bu tartışmalar çoğunlukla evcil hayvanlar kapsamında yoğunlaşmaktadır. Hayvanların haklarının niteliği ve kapsamı konusunda da görüş birliği yoktur. Türk Hukukunda hayvanın eşya olduğu kabul edilmekle birlikte hayvan, cansız eşyadan farklıdır ve malikin yetkileri bazı noktalarda sınırlandırılmıştır. Esasen hayvan hakları, olarak tanımlanan kişinin ya da devletin hayvan üzerindeki hakkının sınırlarını belirler. Bu sınırın aşılmasının hukuki yaptırımlar dışındaki yollarla sağlanması, ancak bu sağlanmadığı takdirde caydırıcı yaptırımlara yer verilmesi önemli ve ideal olmalıdır. Bu açıklamalar ışığında hayvan hakları, "hukuken korunan ve insana ihlal etmeme yükümlülüğü getiren hayvan çıkarı" olarak ifade edilebilir (Cumalıoğlu 2017). Yasalarımızın hayvan hakları 5199. Kanun maddesinin 1.kısım 1. bölüm 1. Maddesi: *"Bu Kanunun amacı; hayvanların rahat yaşamlarını ve hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini temin etmek, hayvanların acı, ıstırap ve eziyet çekmelerine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamaktır"* şeklindedir (<https://www.mevzuat.gov.tr>). Teorik olarak Cezaî yükümlülüklerin artırıldığı yeni hayvan yasası pratikte mevzuattaki diğer yasalarla uygulandığı için çok da işe yararamamaktadır. Hayvanlara kötü muamelede bulunanların, işkence ve tecavüz uygulayanların, canice öldürenlerin ceza almamaları mümkün olmaktadır (Güngör ve Okuyucu-Ergün, 2016, 1954)

3.Hayvan Hakları Tartışmalarında Medyanın Sorumluluğu

Hayvan haklarını da kapsayan çevre etiği sorunlarının çözümü için küresel bir bakış açısı gerekmektedir. Çevreye ilişkin uluslararası çalışmaların küresel çapta duyurumu ve ekolojik sorunlara yönelik farkındalığın oluşturulmasında en önemli araçlardan biri medyadır. Doğal kaynakların, çevrenin, çevreye ait tüm canlı ve cansız unsurların korunmasında, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma amaçlarının gerçekleştirilmesinde medyanın topluma gönderdiği iletilerin önemi dikkate alınmalıdır. Medyanın bu konuyla ilgili yayın politikası, kullandığı dil, ayırdığı süre ve yer çok büyük önem arz etmektedir. Nitekim çevre sorunlarının önlenmesine dair bilimsel veriler yoluyla ortaya konulan yaklaşımların, insanlarda çevre ve doğa bilinci sağlanmadıkça beklenen sonuca ulaştırmayacağı bilinmektedir. Bir konu ile ilgili farkındalık kazanmak için, sorunları kavramak, çözüm önerileri ortaya koyabilmek ve gerekli olan bir bilişsel

düzeyle sahip olmak gerekir. Medya bu bilişsel düzeyle erişebilme sürecinde önemli bir göreve sahiptir.

Çevre bilinci, bir insanın doğayla ilişkisinde nasıl bir tutum içerisinde olması gerektiğinin farkına varmasıdır. İnsanı doğanın bir parçası olarak gören ekolojik yaklaşımlarda toplumun tanımı da bilinenden farklıdır. Toplum sadece insanlardan değil; bitkiler, hayvanlar, sular ve topraklardan da oluşur. Çevre Bilinci, insanın yaşamını sürdürürken havaya, suya, toprağa, canlı cansız yaşama kısacası doğaya ve dünyaya zarar vermeyen, fayda sağlayan seçimler yapması anlamına gelmektedir. Son zamanlarda çevresel sorunlara çözüm arayışları, ekolojik hareketlerin gündeme gelmesine, toplumsal düşünce tarihinin yeniden gözden geçirilmesine zemin sağlamıştır (Ürgüplü, 2013, 1).

Buna karşın medya kuruluşlarının kamu yararı ilkesini göz ardı ederek çevresel sorunlar karşısında medyanın sahiplik yapısı, siyasi ilişkiler ve reklam gibi çeşitli kaygılar etrafında yayınlarını kurguladıkları gözlemlenmekte, bu yüzden etik açıdan sorunlu bir habercilik ortaya konmaktadır (Basmacı 2021, 1215). Medyanın yayınlarında çevresel sorunlara, ekolojik temalara yer verme kanuni zorunluluğu gerek süre gerekse içerik bağlamında yetersiz kalmakta, toplumsal çevre bilinci oluşmasına ideal katkıyı sağlamamaktadır. Çevre Hareketleri, gezegendeki tüm canlıların hayatını tehdit eder hale gelen kirliliğe, doğal kaynakların ve ormanların yok edilmesine, çevreyi olumsuz anlamda etkileyen tüm gidişata dikkat çekmek, kamuoyu oluşturmak ve sorunlar için çözüm geliştirmek amacıyla ortaya çıkmıştır. Sivil toplum kuruluşları toplumun sorun ve taleplerini topluma iletmede, siyasal otoritenin aldığı kararlar veya gerçekleştirdiği uygulamalara, ekonominin sosyal yarardan uzak uygulamalarına dikkat çekmektedir (Özer, 2008, 92). Çevreci sivil toplum kuruluşları düzenledikleri etkinliklerle, çevreci değerleri öne çıkararak, toplumun dikkatini çevre sorunlarına odaklamaya çalışmaktadırlar. Çevre sorunlarının görünür hale geldiği 1970'lerden itibaren çevreci sivil toplum kuruluşları da gelişmiş ve çeşitlenmiştir. İnsanların çevreci etkinliklere katılmalarını sağlamanın yanı sıra bu etkinliklerle, çevreyle ilgili gelişmelere ilişkin yeterli düzeyde içerik üretmeyen medyanın dikkatini çekmeyi de amaçlamaktadırlar (Davulcu, 2019, 434).

Çevre sorunlarının yıkıcı etkilerine dikkat çekmeyi amaçlayan çevre hareketlerinin aktivitelerinden toplumun haberdar olması, medya kuruluşlarının editoryal süzgecine bağlıdır. Çevre haberlerinden hangi haberlerin ve kaç haberin yaşamsal öneme sahip olduğuna karar veren medya kuruluşlarının editoryal seçimleridir. Çevresel sorunlara, insan dışındaki yaşamlara dikkat çekmeye çalışan çevre hareketleri, radikal bazı aktivitelerle ve sıra dışı gösterilerle medyanın haberlerine konu olmayı başarmaktadırlar. Önemli ve etkili olan, medya kuruluşlarının bu sorunları gündemde tutmayı bir yayın politikasına dönüştürmesini sağlamaktır.

Yeni medya ortamlarının yaygınlaşmasıyla birlikte çevre ile ilgili konularda aktivizm hareketlerinin yeni medyayı kullanma biçimleri de farklılaşmıştır. İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler toplumsal hareketlerin de iletişim faaliyetlerini dönüştürmüştür. STK'lar için ise günümüzde toplumsal yaşamın önemli bir unsuru haline gelen dijital platformlar, sağladığı çift yönlü iletişim bakımından elverişli bir iletişim ve etkileşim alanıdır. Dijital iletişim platformları, artık tüm gönüllü kuruluşların ve çevreci grupların aktif bir şekilde iletişim faaliyetlerini yürüttüğü alan olmuş durumdadır. Bu bağlamda, sosyal medya hedef kitlelerle iletişim kurma, sorunlarla ilgili hedef kitleye ifade alanı oluşturma gibi alanlarda kullanılmaktadır (Kartal, Dağ ve Taşan, 2020, 116).

Ancak medya kuruluşlarının genelini yayın politikasına bakıldığında, insanın, ancak doğanın bütünüyle uyumlu olarak ve doğayla birlikte var olabileceği gerçeği göz ardı edilen, insan merkezci yaklaşımlı bir habercilik eğilimi gözlenmektedir. Bu, insanın doğayı, doğanın diğer unsurlarını göz ardı eden bencilliğinin toplumsal bir alan olan medyaya tutum olarak yansımalarıdır. Bir çevre olayına haber değeri atfedilmesinde olayın öncelikle insanlara yönelik zararlı etkisi çok belirleyici olmaktadır. Olayın yakın bir tehlike algılaması yaratıp yaratmadığı, söz konusu tehdit ve tehlikenin yakınlığı ve insana verebileceği zarar, haber değerini belirleyen unsurlardandır. Çevre sorunlarında medyanın ilk olarak sorguladığı çevresel değerlerden çok kitlede oluşturacağı algı boyutu olmaktadır.

Bazen de hayvanların sahip olması gereken hakların toplumsal farkındalığı için mücadele eden hayvan sever dernek ve kuruluşların gerçekleştirdiği aktivist eylemler, ilginçliği nispetinde medyada haber olmaya değer bulunmaktadır. Toplum bilgilendirme ve yönlendirme işlevlerine sahip olan medya, ekonomi politik nedenlerden dolayı doğa ve hayvan hakları ile ilgili konularda pasif kalmaktadır. Örneğin çevre haberlerinde hayvanların çevre kirliliğinden gördüğü zarar, ancak insanın gıda maddesi olduğundan hareketle, hayvanların, deniz ürünlerinin vs. zarar görmesi şeklinde haberleştirilmektedir. Hayvanların ve hayvan neslinin gördüğü zarar, ancak insanın acıma duygularını harekete geçirdiği oranda haber değeri taşımaktadır.

Günümüz pratiklerine baktığımızda çevresel değerler ve hayvan hakları ile ilgili konular önce bir haber değeri süzgecinden geçmektedir. Sonrasında ise yayıncının onu kitleye nasıl ve hangi yönüyle sunacağı noktasından hareketle “temsil” kavramı devreye girmektedir. Özellikle son dönemlerde Türkiye’de meydana gelen başıboş köpek saldırıları ile ilgili çıkan haberlerdeki sayısal artışla; hayvanlar çoğunlukla “tehdit” ya da “tehlike” kaynağı olarak adlandırılmaktadır. Çünkü kitlede şiddet ve korku içeren haber ve görüntüler itibar etme eğilimindedir.

Medyada toplumsal algıyı ve sosyal politikaları dönüşüme uğratan bir hayvan hakları perspektifi bulunmamakta, tüm hayvanlar ve doğa araçsal ve faydacı bir temsil üzerinden sunulmaktadır. Bu çalışmanın analiz kısmında Türkiye’deki ana akım medya haberlerinde hayvan haklarının nasıl temsil edildiği içerik analizi yoluyla tespit edilmiştir.

Yöntem

Araştırmada Hürriyet, Sabah, Sözcü gazetelerinin hayvan hakları temalı haberlerini analiz etmek için betimsel içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, içeriğin nesnel, sistematik ve sayısal olarak açıklanmasını sağlayan bir yöntemdir (Berelson, 1952). İçerik analizinde, birbirine benzer veriler, belirli kavramlar ve temalar etrafında toplanır ve sistematik analitik bulgulara ulaşılır (Çalık ve Sözbilir 2014, 34). Bu bulgular, metinlerdeki belirgin ve açık özelliklerden örtük içerikler yönünde çıkarımlar yapabilmeyi sağlamaktadır. Bu çerçevede araştırmanın içerik analiz süreci şu temel sorular çerçevesinde şekillenmiştir:

1. Ana akım medya haberlerinde, hayvan hakları sorunları olarak gündeme taşınan konular nelerdir?
2. Ana akım medya haberlerinde hayvan hakları sorunları nasıl çerçevelenmektedir?
3. Haberler, sorunların nedenlerine ve çözüm yollarına vurgu yapıyor mu?
4. Sorunların ele alınışı insan merkezli mi, canlı merkezli midir?

Evren-Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye gazeteleri oluşturmaktadır. Örneklem için araştırmanın öngörüldüğü tarih aralığında tirajı en yüksek üç gazete olan Hürriyet, Sabah ve Sözcü gazeteleri seçilmiştir. 2022 yılının 1 Ocak 2022 – 31 Mart 2022 tarihleri arasında bu gazetelerin web sayfalarının taranmasıyla elde edilen tüm haberler analize dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama sürecinde 1 Ocak 2022 – 31 Mart 2022 tarihleri arasında yer alan haberler, gazetelerin web siteleri üzerinden ‘hayvan hakları,’ ‘sokak hayvanları,’ ‘barınaklar,’ ‘başıboş hayvanlar,’ ‘hayvan sahipliği,’ ‘belediye barınağı’ anahtar kelimeleri ile taranmıştır. Analiz edilen haber içerikleri kategorize edilerek temalara ayrılmış ve bu doğrultuda kodlama yönergesi oluşturulmuştur. Kodlama yönergesinde mesajın bütünlüğünü korumak için bu kategorilerin, bütünsellik taşımasına, homojen ve birbirini içermeyecek şekilde ayırt edici olmasına” dikkat edilmiştir (Bilgin 2014, 12). Tematik içeriklerin oluşturulmasından sonra, güvenilirliğin sağlanması için veriler, farklı zaman aralıklarında araştırmacı ve danışman tarafından yeniden kodlanmıştır. Kodlamalar arasında uyumsuz çıkan kategoriler yenilenmiştir. Haberlerdeki çerçevelenmeyi tespit etmek için haberin işlendiği kavramlar ve yorumlar analiz edilmiştir.

Bulgular

Haber içeriklerinin temalara ayrılması sonucu yorum şemalarının kodlandığı çerçeve kategorilerinden elde edilen veriler Microsoft Excel kullanılarak analiz edilmiştir. Niceliksel verilerin sunumu haber içeriği özetleri ile açıklanmıştır. Tablo 1’de incelenen haberlerin sayısal dağılımı yer almaktadır:

Tablo 1. İncelenen Haberlerin Gazetelere Göre Dağılımı

Gazete	N	%
Hürriyet	26	5,7
Sabah	367	81
Sözcü	60	13,2
Toplam	453	100

1 Ocak 2022 – 31 Mart 2022 tarihleri arasında yapılan taramada 453 habere ulaşılmıştır. Bu haberlerin %81’inin Sabah, %13’ünün Sözcü, %6’sının Hürriyet Gazetelerinde yer aldığı görülmektedir.

Haber Başlıkları

Haber başlığı verilecek mesajla ilgili okuyucunun zihninde ön şema oluşturma bağlamında önemli bir unsurdur. Okuyucunun dikkatini çekme, haberi ilgi çekici hale getirme ve mesaja odaklama işlevi taşımaktadır. Başlıklarda kullanılan kavramlar, kavram öbekleri ve kavramların çağrıştırdığı anlamlar da önemlidir. Tablo 2’de araştırma konusu olan haberlerin başlıklarını oluşturan kavram ve kavram öbekleri tematik bağlamda kategorilere ayrılmıştır.

Tablo 2. Haber Başlıkları

Başlıklar	Haber başlıklarında kullanılan kavramlar					
	Hürriyet		Sabah		Sözcü	
	N	%	N	%	N	%
Birlikte yaşam	1	2,85	7	1,33	1	1,25
Sevgi/şefkat	1	2,85	17	3,23		
Yuva			13	2,47	1	1,25
Terk etme	2	5,71	5	0,95	1	1,25
Sahipsiz patiler	1	2,85	5	0,95	1	1,25
Can dostları	1	2,85	24	4,57		
Kurtarma /sağlık bakımı	2	5,71	102	19,42	5	6,25
Hayvana şiddet	1	2,85	1	0,19	15	18,75
Sokak hayvanları	6	17,14	193	36,76	5	6,25
Besleme			70	13,3		
Belediye			45	8,57	8	10
Çocuk	2	5,71	3	0,57	1	1,25
Barınak	1	2,85	18	3,42	10	12,5
Yasaklı ırk/Pitbull	2	5,71	8	1,52	10	12,5
Saldırı	4	11,42	8	1,52	12	15
Dehşet	1	2,85	1	0,19	2	2,5
Ölüm	3	8,57	1	0,19	4	5
Yaralama	4	11,42	5	0,95	4	5
Toplam	35	100	525	100	80	100

Tablo 2’de haber başlıklarında Sabah gazetesinde en sık % 36,7 ile ‘sokak hayvanları’ kavramının öne çıktığı görülmektedir. Daha sonra ‘kurtarma, sağlık’, ‘besleme’ ve ‘belediye’ kavramları en sık rastlanan kavramlardır. Hürriyet gazetesinde de en sık tekrarlayan kavram öbeği ‘sokak hayvanları’ olurken, hayvan saldırılarını haber veren başlıklarda ‘saldırı’ ve ‘yaralama’ kavramları öne çıkmıştır. Sözcü gazetesinde en sık ‘hayvana şiddet’ ve ‘barınak’ kavramının kullanıldığı görülmüştür. Araştırmada başlıklarla ilgili esas sonucu verecek olan, başlıkların içerikleriyle birlikte işaret ettiği anlamsal içeriğidir.

Haber Başlıklarının Anlamsal İçeriği

Haber başlıkları, gazete haber metinlerinin önemli bir parçasıdır. Başlıklar, haberin örtük mesajını içermektedir ve okurun haberi belli bir doğrultuda anlaması için onu uyarmakta ve yönlendirmektedir (Zeyrek, 1992, 62). Başlıkların bu yönlendirme görevini nasıl yerine getirdiğini anlamak için başlıkların haberin içeriğiyle birlikte işaret ettiği anlamsal içeriğini de değerlendirmek gerekir. Anlamsal içerik, analiz edilen verinin özündeki ana konu alanlarını ve bu alanların içerdikleri özel alt alanları belirlemek için bir kategori oluşturma sürecini içerir (Tavşancıl ve Aslan 2001). Tablo 3’de İncelenen haberlerin başlıklarında kullanılan kavramların anlamsal içeriği genel olarak üç kategoride değerlendirilmiştir.

Tablo 3. Haber Başlıklarının Anlamsal İçeriği

Başlıklar	Haber Başlıklarının Anlamsal İçeriği						Toplam
	Hürriyet		Sabah		Sözcü		
	N	%	N	%	N	%	
Olumlu (Hayvanlarla empati kuran ifadeler)	10	28,6	173	33	24	30	207
Olumsuz (Hayvanlara yönelik negatif ifadeler)	17	48,6	41	8	42	52,5	100
Nötr ifadeler içeren başlıklar	8	22,8	311	59	14	17,5	333
Genel toplam	35	100	525	100	80	100	640

Tablo 3’de incelenen haber başlıklarındaki kavram ve kavram öbekleri ekolojik yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirilirken, ‘hayvanlarla empati kuran ifadeler’ barındırması bağlamında ‘olumlu’, ‘hayvanlara yönelik negatif ifadeler’ barındırması bağlamında ‘olumsuz’, her iki kategoride kabul edilebilecek ifadeler barındırmaması durumunda “nötr” olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır. Hürriyet gazetesinde olumlu ifadelerin yer aldığı başlıkların %28,6, Sabah gazetesinde %33, Sözcü Gazetesinde %30 olarak tespit edilmiştir. Her üç gazetede de olumsuz ifadelerin kullanıldığı haberler diğer haberlere oranla düşük olmakla birlikte saldırı, yaralama, vahşet, dehşet, yasaklı ırk, korku gibi dikkat çekici kavramlar öne çıkmaktadır.

Haberlerde Ele Alınan Konular (Tematik İçerikler)

İncelenen haberlerde hayvan hakları sorunlarına ilişkin konular çeşitlilik arz etmektedir. Haber içeriklerinde çok katmanlı bir anlatı yapısı dikkat çekmektedir. Ancak bu anlatı yapısı alt temalarla birlikte ana temayı destekler niteliktedir. Bazı haberler konular ve tematik içerikler bakımından sınıflandırılırken, birden fazla tematik kategoriye dahil olabilmektedir. Böylesi haber metinlerinde çoklu kodlama yapılmış ve özellikle haber içeriğini kapsayan baskın konulara göre sınıflandırmaya gidilmiştir. Benzer içerikte olan kategoriler birleştirilmiştir. Bu kodlama ve sınıflandırmadan sonra birbirine benzeyen ve yakın olan konuların birbirini içermeyecek biçimde tematik içeriklere ayrılması sağlanmıştır. İncelenen haberlerde ele alınan konular Tablo 4’de sunulmaktadır:

Tablo 4. Haberlerin Tematik İçerikleri

	Hürriyet		Sabah		Sözcü	
	N	%	N	%	N	%
İlgili kurumların (belediyelerin, barınakların) rutin çalışmaları	1	1,72	142	38,27	5	4,34
Cumhurbaşkanının barınak ziyareti			1	0,26	1	0,86
Cumhurbaşkanlığının ‘sokak hayvanları genelgesi’ konusunda bilgilendirme	1	1,72	3	0,80	4	3,47
Hayvan haklarının vicdani boyutu ve etik/hukuki sorumluluklar	8	13,79	15	4,04	5	4
Hayvan Haklarının Savunulması	6	10,34	5	1,34	2	4,34
Vicdani ve hukuki kurallara uymanın önemi	3	5,17	7	1,88	4	3,47
Hayvan gönüllülerinin çalışmaları	6	10,34	55	14,82	4	3,47
Hayvanlara yönelik şiddeti önleme merkezleri ve çalışmaları	2	3,44	6	1,61	10	8,6

Tablo 4 Devamı. Haberlerin Tematik İçerikleri

	Hürriyet		Sabah		Sözcü	
Diğer kamu kuruluşlarının gönüllü faaliyetleri	2	3,44	62	16,71		
Hayvanlara istismar, şiddet ihmal ve yasa dışı uygulamalar	2	3,44	6	1,61	17	14,78
Çevre eko sistem duyarlılığı	3	5,17	15	4,04	16	13,91
Kurum kaynaklı sorunlar (usulsüz toplamalar, barınaklarda zulüm ve ihmal)	1	1,72	3	0,78	17	14,78
Hayvanların dünyası			7	1,88	2	1,73
Sahipsiz sokak hayvanlarının sebep olduğu sorunlar (saldırı)	13	22,41	35	9,43	17	14,78
Halkın hayvanlara yönelik şikayetleri	13	22,41	31	8,35	11	9,56
Toplam	58	100	371	100	115	100

Tablo 4’de hayvan hakları sorunlarının incelenen gazetelerde gündeme gelme sıklığına bağlı olarak 18 tematik kategori tespit edilmiştir. Bu sorun kategorilerinin yoğunluğu gazetelere göre farklılık göstermektedir. Her üç gazetede de ortak tematik içerikler görülmektedir. Sadece Hürriyet gazetesinde belirlenen sürede yayınlanan haber sayısının az olmasına bağlı ve diğer iki gazeteden farklı olarak 4 tematik içeriğe temas edilmediği görülmektedir. Sabah gazetesinde en çok ‘ilgili kurumların (belediyelerin, barınakların) çalışmaları, faaliyetleri’ konularında haber bulunmaktadır. Sözcü gazetesinde ise en çok ‘hayvanlara istismar, şiddet, ihmal ve yasa dışı uygulamalar’ ile ‘çevre ekosistem duyarlılığı’ (doğayı canlılığı bütüncül hak öznesi olarak algılama)’ konuları dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra ‘sahipsiz sokak hayvanlarının sebep olduğu sorunlar (saldırı)’, ‘halkın hayvanlara yönelik şikayetleri’ her üç gazetede de ortak konular olarak yer almaktadır. Bu içerikteki haberler tüm haberlere oranla az olsa da metin olarak daha ayrıntılı, görsel olarak daha zengin anlatı özelliğine sahip olduğu dikkati çekmektedir.

Genelgeye İlişkin Tutum

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 27.12.2021 tarihinde sahipsiz ve tehlike arz eden hayvanlar hakkında yayınlanan genelgeyle devam eden süreçte medyada yer alan haberlerle oluşturulan tartışma ortamı da gazetelerin tutumları olarak değerlendirilmiştir. Genelgede “tehlikeli ırk” olarak ifade edilen köpek cinsleri üzerinden yeni bir düzenlemeye gidilmiş, ilgili kurum ve kuruluşların gerekli uygulamaları “...tehlike arz eden hayvanların belirlenmesine dair bakanlığımızca ilgili kurum/kuruluşların temsilcilerinden oluşturulan komisyon tarafından; Amerikan Pitbull Terrier, Dogo Argentino, Fila Brasilerio, Japanese Tosa, American Staffordshire Terrier ve American Bully ırkı köpekler tehlike arz eden hayvanlar olarak belirlenmiştir” (T.C. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021) tanımlanmıştır. Genelgeyle ilgili haberlerin veriliş biçimine göre de haberler üç kategoride değerlendirilmiştir.

Tablo 5. Hayvanlara Yönelik Genelgeye İlişkin Tutum

	Genelgeye ilişkin tutum					
	Hürriyet		Sabah		Sözcü	
	N	%	N	%	N	%
‘Tehlikeli ırk’ olarak tanımlanan köpeklere ilişkin yasanın destekleyici tartışılması	-	-	2	22,2	-	-
‘Tehlikeli ırk’ olarak tanımlanan köpeklere ilişkin yasanın eleştirel tartışılması	-	-	-	-	4	66,6
‘Tehlikeli ırk’ olarak tanımlanan köpeklere ilişkin yasanın müzakereci tartışılması	4	66,7	2	22,2	1	16,7
‘Tehlikeli ırk’ olarak tanımlanan köpeklere ilişkin yasa hakkında olgusal bilgilendirme	2	33,3	5	55,6	1	16,7
Toplam	6	100	9	100	6	100

Tablo 5’de destekleyici, eleştirel, müzakereci ve bilgilendirici kategorilerine ayrılan ‘Tehlikeli ırk’ olarak tanımlanan köpeklere ilişkin yasanın tartışılması’ konusuna 21 haberde yer verildiği tespit edilmiştir. Bu konunun olgusal olarak ele alınması noktasında en çok haber yapan gazetenin Sabah gazetesi olduğu tespit edilmiştir. En çok eleştirel tartışma içeriğine sahip haberin görüldüğü

gazete Sözcü gazetesi olmuştur. Hürriyet gazetesinden bu kategoride elde edilen 4 haber de genelgenin bazı sorunlara yol açabileceğini de öngören müzakereci tartışma eğilimindedir.

Haberlerin Çerçevesi

Haberlerin tematik içerikleri bizi habercilikte sıklıkla kullanılan çerçeveleme olgusuna götürmektedir. Haberin toplanmasından kitleye aktarılmasına kadar geçen sürede gerçekliğin yerini, medya tarafından oluşturulan gerçeklik alacaktır. Bu süreci “çerçeveleme” (framing) olarak tanımlayarak literatüre kazandıran Erving Goffman, hedef kitlenin haberleri algılaması ve zihnine yerleştirmesi aşamalarında haber çerçevelerinin önemine değinmiştir (Özçağlayan ve Apak 2017, 109) “Haber araştırmalarının çoğu, haberlerin belli anlam çerçeveleri içinde sunulduğunu ortaya koymuştur. Bu çerçeveler, kitle iletişim araçlarına haber sağlayan kaynakların toplumların bağlam ve amaçlarını yansıtmaktadır.” (McQuail ve Windahl 2005, 114).

İncelenen gazetelerin haber metinlerinde çoklu ve eleştirel bakış açıları tespit edilmeye çalışılırken hâkim çerçeve haricinde yan çerçeveler de olduğu için çerçevelerin belirlenmesinde önce tematik içerikler için çoklu kodlama yapılmıştır. Çerçeveler metinlerdeki temalar, sözcük seçimleri, tekrarlanan içerikler gibi söylemsel özelliklerin incelenmesi yoluyla üç kategoride belirlenmiştir.

Tablo 6. Haberlerin Çerçevesi

	Haberlerin Çerçevesi					
	Hürriyet		Sabah		Sözcü	
	N	%	N	%	N	%
Kurumsal imajı koruma çerçevesi	2	3,44	147	37,30	10	8,69
Hayvanların hukuksal haklarına dikkat çekme çerçevesi	32	55,17	181	45,93	77	66,95
İnsan merkezli algı çerçevesi	26	44,82	66	16,75	28	24,34
Toplam	58	100	394	100	115	100

Tablo 6’da analiz edilen haberlerin hangi temalar ve yorumlar çerçevesinde işlendiğine baktığımızda; “Kurumsal İmajı Koruma Çerçevesi”, “Hayvanların Hukuksal Haklarına ve Sorunlarına Dikkat Çekme Çerçevesi”, “İnsan Merkezli Algı” olmak üzere üç farklı çerçeve tespit edilmiştir.

Kurumsal imajı koruma çerçevesi

Kurumsal İmajı Koruma Çerçevesi ile sunulan haberler en çok Sabah gazetesinde yer alırken (%37.30) bu çerçeve ile hazırlanmış haberlerin Sözcü (%8.69) ve Hürriyet (%3.44) gazetelerindeki oranı düşüktür. Sabah gazetesinde fazla sayıda haber olmasına rağmen, daha çok belediyelerin besleme haberleri öne çıkarıldığı için daha az tematik çerçeve tespit edilmiştir. Bu türden haberlerin içeriği tematik ve biçimsel olarak birbirine çok benzemektedir. Belediye hizmetlerine dayalı anlatımlarda konu yüzeysel olarak ele alındığı için, olaya ilişkin geniş toplumsal bağlam kurulmamaktadır. Sözcü gazetesinde ise bu çerçeve ile daha az sayıda haber olmasına rağmen sorun alanları daha geniş vurgulanmıştır.

Hayvanların hukuksal haklarına dikkat çekme çerçevesi

“Hayvanların hukuksal haklarına ve sorunlarına dikkat çekme çerçevesi” kapsamındaki haberlerin % 67 ile en çok Sözcü gazetesinde yer aldığı görülmektedir. Bu haberlerin içeriğinde hayvan severlerin çalışmaları, hayvanlara uygulanan şiddet, barınaklardaki kötü şartlar, ihmal ve zulüme dikkat çekilmektedir. Sabah gazetesinde bu çerçeveleme %45 oranındadır. Çoğunlukla hayvan severlerin, hayvan sever derneklerin ve kamu kuruluşlarının hayvanlara yönelik faaliyetleri ve hatta kendini hayvanlara adayan insanların hikayeleri bu çerçeve ile sunulmuştur. Hürriyet gazetesinde de bu çerçeveleme %55 ile hayvan severlerin ve hayvansever derneklerin faaliyetleri ve sokakta yaşayan hayvanların mağduriyetleri ile dile getirilmiştir.

İnsan merkezli algı çerçevesi

Bu çerçeve ile sunulan haberlerde hayvanları daha çok tehlike ve tehdit algısıyla yansıtan haberler bulunmaktadır. Bu haberlerde köpek saldırıları, pitbull saldırıları, tehlikeli ırk ifadeleri, halkın şikayetleri ve korkan insanlar haberleri üzerinden hayvanlar korkulması ve tedbir alınması gereken insan dışı varlıklar olarak aktarılmıştır. Hürriyet gazetesi hayvan konulu haberlerinin %44.85'ni 'insan merkezli algı' çerçeveli haberlere ayırmıştır. Sabah gazetesinde bu oran %14 oranındadır. Bir haberde köpekleri silahla uzaklaştırmak isteyen bir çocuğun kardeşini vurması haberleştirilirken çocuğun eline verilen silahtan, hayvanların vurulmak istenmesinden bahsedilmeden köpeklerin oluşturduğu tehdiye yer verilmiştir. Korkan insanlar, dışarıya çıkamayanlar ve haber başlığında bile saldırının fiziksel tahribatı tüm ayrıntılarıyla verilen haberler dikkat çekmektedir. Sözcü gazetesinde daha çok pitbull haberlerine rastlanmaktadır. Sadece tek bir haberde pitbull ve yasaklı ırk hayvanların genelge sonrası ömürleri boyunca hapiste kalacakları konu edilerek, hayvanların insan kaynaklı zulme maruz kalması dile getirilmiştir (Sözcü 11.02.22). Her üç gazetenin de "insan merkezli algı" çerçevesinde kategorize edilen haberlere gerek metinsel gerek görsel olarak ayrıntılı yer vererek insan merkezli bir yaklaşım ortaya koyduğu görülmektedir. İnsanların yaşadıkları mağduriyete dikkat çekilirken, insanların hayvanlara yaşattığı mağduriyetler göz ardı edilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, tüm canlılar ve doğa için güvenli bir sistemin ve hayvan haklarının savunulması adına Türkiye medyasında hayvan haklarına ilişkin farkındalığı ve bu bağlamda haberlerdeki yorum çerçevelerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma kapsamında belirlenen üç aylık bir süreçte analiz edilen 453 gazete haberinde, hayvanlarla ilgili olarak medyaya en yoğun yansıyan konular, hayvan saldırıları ve bu saldırıların insan merkezli sonuçları, ilgili kurumların (belediyelerin, barınakların) çalışmaları ve hayvana şiddet olmuştur. Hayvanlar ile ilgili haberler çoğunlukla sokak hayvanları konusunda olmakta ve farklı hayvanların yaşadığı istismar ve acıya yönelik haberler oldukça az yer almıştır. Başıboş köpek saldırıları ile ilgili çıkan haberlerde hayvanlar çoğunlukla "tehdit" ya da "tehlike" kaynağı olarak adlandırılmakta; bu saldırıların insan kaynaklı nedenleri gündeme taşınmamaktadır. Çünkü haber değeri açısından şiddet ve korku içeren haber ve görüntülere kitlenin itibar etme eğilimi dikkate alınmaktadır. Nitekim saldırı içerikli haberlerin metin, görsel, detay ve yorum açısından en kapsamlı haberler olduğu görülmüştür. Bu saldırıların insan kaynaklı sebeplerine haber içeriklerinde hiç değinilmemesi çözüm odaklı bir yaklaşım içinde de olunmadığına işaret etmektedir. Çözümlere ilişkin duyarlılık oldukça kısmi ve yüzeysel düzeyde sadece hayvansever kişilerin ve örgütlerin medyaya verdiği demeçlerde yer bulmaktadır. Analiz bulgularında hayvanları şiddet olgusuyla bağdaştıran 'hayvanlara yönelik negatif ifadeler' içeren başlıkların ve metinlerin sayısal çokluğu da dikkat çekicidir.

Gazetelerde hayvan haklarına ilişkin haber çerçeveleri sorunları tanımlama işlevi gördüğü için, çerçeveleme mantığı da önemli sonuçlar düşündürmektedir. Bu doğrultuda nedenlerin ve çözüm önerilerinin tanımlandığı çerçevelerin az olduğu görülmektedir. Haberlerin bütünü açısından genelleştirildiğinde hayvan hakları insan merkezli olarak ele alınmaktadır. İnsanın araçsal ve faydacı bir ilişki üzerinden çevreyi kendi hakimiyetinde görme tutumunun olumsuz sonuçları konusunda uyarıda bulunulmamaktadır.

Haberlerde insanın sorumluluğunu hatırlatan haberler görece az sayıda ve hayvan hakları ağırlıklı olarak politik ve vicdani sorunlar olarak aktarılmaktadır. Hayvan haklarına ilişkin haberlerde ağırlıklı olarak devlet politikaları öne çıkmakta, kurumsal imajı koruma çerçevesi kapsamında ilgili kurumların (belediyelerin, barınakların) rutin çalışmalarına, sivil toplum kurumlarının çalışmalarına ve söylemlerine göre daha fazla yer verilmektedir. Hayvan haklarına etik ve eleştirel yaklaşan az sayıda haber de ekolojik adaletsizlik ve eşitsizlik ile ilişkilendirilmemektedir. Haber içeriklerinde yerel yönetsel sorunlara vurgu gazetelere göre değişiklik göstermektedir. Haber çerçevelerinde ekolojik bağlamda hayvan etiğine ilişkin farkındalık zayıftır ve eko-sistemin parçası olarak hayvanlar kendi başına yaşam öznesi olarak

görülmemektedir. Toplumsal algıyı ve sosyal politikaları dönüşüme uğratacak bir hayvan hakları perspektifi sunulmamaktadır.

Hayvan haklarına yönelik ihlallerin önüne geçebilmek için çevre sorunlarında olduğu gibi küresel planda küresel aktörlerin ortak çaba ve girişimlerine, yerelde ise bireylerin, sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin, hükümetlerin katılımına ihtiyaç olduğu görülmektedir. Toplumsal farkındalığın oluşması ve yasal düzenlemelerin sağlanması ve bu yöndeki ihlallerin önlenmesi için bu ihtiyaç acil ve hayatidir.

Birçok toplumsal soruna ilişkin farkındalık yaratması gereken medyaya bu konuda da önemli görevler düşmektedir. Birçok toplumsal olgunun politik ve toplumsal gündemde yer alması, çoğunlukla medya tarafından oluşturulmuş ve tanımlanmış değerler ve fikirler üzerinden olmaktadır. Toplum tarafından kanun yapıcıları ve uygulayıcıları üzerinde oluşturulacak kamuoyu baskısının, söz konusu boşlukların giderilmesinde önemli faydaları olacaktır.

Hiçbir canlıyı ayırt etmeksizin yaşam hakkının değerini teslim etme çabası anlamına gelen hayvan haklarına ilişkin sorunlar da bireylerin, sivil toplum örgütlerinin, yerel yönetimlerin, hükümetlerin ve kitle iletişim araçlarının ortak çabaları ve girişimleriyle çözülebilir. Çalışmada vurgulanan farkındalık, bu konu ile ilgili sorunları kavramak, çözüm önerileri ortaya koyabilmek ve yaygın tutumlarda olumlu yönde değişimler meydana getirebilmek için gerekli olan bir bilişsel düzeye sahip olmak demektir. Eğitim sistemi ve medya bu bilişsel düzeye erişebilme sürecinde önemli bir göreve sahiptir. Medyada yaygın kanaatlerin aksine tüm çevresel değerlerle birlikte hayvan haklarını insan toplumu olmanın onuruna yakışır bir seviyeye getirmek için gerekli yayın stratejileri oluşturulmalıdır. Bunun zamanla toplumsal, kültürel, siyasal, hukuksal düzlemde olumlu sonuçları görülecektir. İnsanın doğaya karşı sorumluluğu yaşadığı zamanla sınırlı değildir. Bu çağın insanları olarak sorumluluk yaklaşımlarımızı güncellemeliyiz. Aksi halde kaybeden, tüm unsurları ve düzeniyle evimiz yuvamız kardeşlerimiz olan doğa ve tüm canlılar olacaktır. Nihayetinde bu farkındalık için geç kalınması durumunda birlikte yaşamaya muhtaç olan tüm canlılar ağır acılarla yüzleşmek durumunda kalacaktır.

Bu araştırmanın bulguları, analizi yapılan gazetelerden elde edilen verilerle sınırlıdır. Çalışma daha geniş örneklem üzerinden ve yeni medya ortamlarının da kapsanacağı şekilde araştırılabilir. Sosyal medya mecraları giderek toplumsal yaşamda etkin rol oynadığı için sosyal medya içerikleri ve kullanıcıları üzerine de bu konu ile ilgili araştırmalar yapılmalıdır. Hayvan hakları sorunlarıyla ilgili tartışmaların genişlemesinin, hayvan hakları etiği algısı ve politikaları üzerinde belirleyici olacağı gibi daha güçlü bir yaşam medeniyeti inşa etmek açısından da belirleyici olacağı düşünülmektedir.

Etik Beyan

“Çevre Etiği ve Medyanın Hayvan Haklarına Yönelik Sorumluluğu: Türkiye Gazeteleri Örneği” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

Çatışma Beyanı

Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

Not

Bu çalışma Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Ana Bilim Dalında, ilk yazar (ST) tarafından ikinci yazarın (GY) danışmanlığında yürütülen “Ekolojik Yaklaşımlar Çerçevesinde Medyanın Hayvan Haklarına Yönelik Sorumluluğu: Türkiye Gazeteleri Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Kaynakça

- Aşar, Haluk. 2018. "Hayvan haklarına yönelik temel görüşler ve yanlışları". *Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, sayı 30: 239-51.
- Attfield, Robin. 2018. *Environmental ethics: a very short introduction*. Oxford University Press.
- Basmacı, Göksel. 2021. "Çevre Gazeteciliği Bağlamında Termik Santrallerle İlgili Haberlerin İncelenmesi". *Selçuk İletişim* 14 (3): 1213-58.
- Berelson, Bernard. 1952. "Content analysis in communication research".
- Bilgin, Nuri. 2014. *Sosyal bilimlerde içerik analizi: teknikler ve örnekler çalışmalar*. Siyasal Kitabevi.
- Birden, Belkis. 2016. "Çevre etiğinde bireyin ahlaki sorumluluğuna kısa bir bakış". *Türkiye Bioetik Dergisi* 3 (1): 4-14.
- Cumaloğlu, Emre. 2017. "Medeni Hukukta Hayvan Hakları ve Hayvanlar Üzerindeki Haklar". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 19 (3): 573-610.
- Çalık, Muammer, ve Mustafa Sözbilir. 2014. "Parameters of Content Analysis". *Eğitim ve Bilim* 39 (174): 33-38. <https://doi.org/10.15390/EB.2014.3412>.
- Davulcu, Ebru. 2019. "Siyasallaşan çevre hareketleri ve alternatif medya: yeşil gazete üzerinden bir değerlendirme". *Social Sciences* 14 (3): 427-46.
- Güngör, Devrim, ve Güneş Okuyucu-Ergün. 2016. "Hükümün açıklanmasının geri bırakılması". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65 (4): 1951-65.
- İlgar, Rüştü. 2007. "Türkiye'de hayvan hakları ihlallerine coğrafi açıdan bakış". *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 16 (1): 347-60.
- Des Jardins, J.R. (2013). *Environmental Ethics. An Introduction to Environmental Philosophy*. Boston:Wadsworth.
- Kartal, Nurullah Zafer, Harun Dağ, ve Resul Taşan. 2020. "Bir kamu kurumu olarak Sağlık Bakanlığı'nın sosyal medya kullanımı: COVID-19 süreci YouTube içerikleri üzerine bir inceleme". İçinde *Akademik Araştırmalar 2020*, editör Coşkun Arslan, Erdal Hamarta, Sabahattin Çiftçi, ve Mustafa Uslu. Çizgi Kitabevi.
- Leopold, A. (1987). *A Land Ethic. A Sand County Almanac*. New York, Oxford: Oxford University Press.
- McQuail, Denis, ve Sven Windahl. 2005. *İletişim modelleri; Kitle iletişim çalışmalarında*. Çev. Konca Yumlu. İmge Kitabevi Yayınları.
- Naess, A. (1986). The Deep Ecology Movement: Some Philosophical Aspects. *Philosophical Inquiry* 8:10-31.
- Naess, A. (2008). *The Ecology of Wisdom*, (Edited by Alan Drengson and Bill Devall), Berkeley: Counterpoint.
- Önder, Tuncay. 2019. "Doğayla Sözleşme: Eko-merkezci Siyasetin İmkânı". *İDEALKENT* 10 (28): 1050-68.
- Özçağlayan, Mehmet, ve Dilhan Apak. 2017. "Soğuk Savaş Yıllarında Algı Yönetimi, Haber ve Propaganda İlişkisi". *Marmara İletişim Dergisi*, sayı 28: 107-30.
- Özdağ, Ufuk. 2005. *Edebiyat ve Toprak Etiği Amerikan Doğa Yazınında Leopoldcu Düşünce*. Ankara: Ürün Yayıncılık.
- Özer, M. Halis. 2008. "Günümüz İtibariyle Sivil Toplum Kuruluşlarının İktisadi ve Sosyal Fonksiyonları". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 7 (26): 86-97.
- Peters, Anne. 2016. "Global animal law: What it is and why we need it". *Transnational Environmental Law* 5 (1): 9-23.
- Regan, T. (2004). *Empty Cages. Facing The Challenge of Animal Rights*. USA: Rowman & Littlefield Publishers, INC.
- Singer, Peter. 2005. *Hayvan özgürleşmesi*. Çev. Hayrullah Doğan. Ayrıntı Yayınları.
- Sparks, Tom, Visa Kurki, ve Saskia Stucki. 2020. "Animal rights: interconnections with human rights and the environment". *Journal of Human Rights and the Environment* 11 (2): 149-55.
- T.C. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. 2021. "Sahipsiz ve tehlike arz eden hayvanlar hakkındaki bakanlık genelgesi". 28 Aralık 2021. <https://yeryonetimler.csb.gov.tr/sahipsiz-ve-tehlike-arz-eden-hayvanlar-hakkındaki-bakanlik-genelgesi-yayimlanmistir.-haber-266755>.
- Tavşancıl, Ezel, ve A. Esra Aslan. 2001. *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon.
- Ünder, Hasan. 1996. *Çevre Felsefesi*. Doruk Yayınları.
- Ürgüplü, Gülçin. 2013. "Derin Ekoloji Bağlamında Kentte Sokak Hayvanlarıyla Birlikte Yaşamak Olgusunun İncelenmesi". İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Yoğurtçu, Gökçe. 2021. "Çevre Etiği Bağlamında Medyanın Çevre Sorunlarına Yönelik Sorumluluğu: Kırgızistan Gazeteleri Örneği". *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10 (2): 1151-67.
- Zeyrek, Deniz. 1992. "Gazete haber başlıklarını inceleme denemesi". *Dilbilim Araştırmaları Dergisi* 3: 59-96.

EXTENDED ABSTRACT

The concept of animal rights revolves around the idea that the interests of animals should be protected in a similar manner to the fundamental interests of human beings. This perspective emphasizes that animals are not mere objects to be exploited for human purposes but rather should be regarded as sentient beings with their own sensitivities and needs. While it is acknowledged that creating a universal and all-encompassing definition of animal rights is challenging due to the vast diversity of animal species and the varying relationships between humans and animals across different societies, cultures, and geographical regions, the fundamental premise that animals are “subjects of life” is widely accepted. Throughout history, various criteria and viewpoints, influenced by different philosophies and belief systems, have contributed to the emergence of some universal values in the context of animal rights. In today's world, many animal species are struggling to survive in limited and often concrete habitats that intersect with human environments. Sadly, they often endure harsh treatment and even torture. The root of such cruelty can be traced back to the instrumentalization of animals, reducing them to the status of commodities, much like how human beings often instrumentalize nature for their own benefit by exploiting its resources. This instrumentalization of animals reflects a broader pattern of exploiting the natural world, and it raises ethical and moral questions about how we interact with and treat non-human creatures. The introduction of legal regulations in 2004 in Turkey marked a departure from the culling mechanism applied in many countries for controlling stray animal populations. Instead, the country adopted a systematic sterilization approach. However, several challenges persist in the realm of stray animal management, including insufficient sterilization and feeding activities by municipalities, subpar shelter conditions, and occasional illegal culling practices. These issues extend to both dogs, which are often subjected to violence and cruelty, and cats, which, despite not posing threats to humans, face violence and massacres due to their large numbers. The growing number of news reports and images related to these issues has elevated the discussion of animal rights on public and political platforms, prompting a reevaluation of animal rights laws. The resultant discourse in the media has significantly raised the visibility of the animal rights issue in Turkey. Consequently, this research explores the topic of animal rights in the context of the relationship between humans, nature, and all living beings, which has frequently made headlines during this period. To conduct this research, a content analysis approach was employed to scrutinize news articles concerning animal rights in three prominent Turkish newspapers: *Hürriyet*, *Sabah*, and *Sözcü*. The content analysis process of this research was structured around the following core questions: - What are the key animal rights issues highlighted in mainstream media news? - How do mainstream media news articles frame these animal rights issues? - To what extent do these news articles emphasize the underlying causes of these problems and potential solutions? - Is the treatment of these problems primarily focused on human interests or animal welfare? The study's population comprises Turkish newspapers, with the sample selection focusing on *Hürriyet*, *Sabah*, and *Sözcü* newspapers, the three publications with the highest circulation during the designated time frame in the research. A total of 453 news articles, retrieved from these newspapers' websites between January 1, 2022, and March 31, 2022, were subjected to analysis. The data derived from the various frame categories, established through the coding of interpretative schemes following the categorization of news content into thematic areas, were examined using Microsoft Excel. Within the analyzed news items, a diverse range of issues pertaining to animal rights problems is evident. The news content exhibits a multi-layered narrative structure, highlighting several notable trends. Foremost among these trends are the extensively covered topics within media coverage: animal attacks and their repercussions, often framed in a human-centric context, as well as the activities of relevant institutions such as municipalities and shelters, and instances of violence directed towards animals. Notably, news items predominantly concentrate on issues related to stray animals, while coverage of abuse and suffering experienced by various animals remains infrequent. In news reports concerning stray dog attacks, animals are commonly portrayed as a “threat” or “danger,” with limited attention given to the human factors underlying these attacks. The sensitivity towards potential solutions appears to be partial and superficial, primarily surfacing in statements made by animal advocates and organizations to the media. Furthermore,

the analysis findings underscore a significant prevalence of headlines and texts containing "negative expressions towards animals," often associating animals with acts of violence. News frames in newspapers play a crucial role in defining and contextualizing issues, and their framing logic can yield significant insights. Within the themes and interpretations applied to the analyzed news items, three distinct frames emerge: the "Corporate Image Protection Framework," the "Legal Rights and Animal Issues Awareness Framework," and the "Human-Centric Perspective." Notably, the frames that provide reasons and propose solutions are limited in number. When viewed holistically, the news reports predominantly approach animal rights from a human-centered standpoint, often lacking emphasis on the adverse consequences of humans' instrumental and utilitarian relationship with the environment. News items that remind readers of human responsibility are relatively scarce, and animal rights are primarily presented as political and ethical concerns. State policies take center stage in discussions on animal rights, with the routine activities of relevant institutions receiving more attention than the efforts and dialogues of civil society organizations. The limited news items that adopt an ethical and critical stance on animal rights often fail to connect these issues with ecological injustices and inequalities. The focus on local administrative challenges varies among newspapers. Regrettably, the news frames exhibit weak awareness of animal ethics in an ecological context, and animals are not consistently viewed as subjects of life in their own right within the broader ecosystem. The presentation of an animal rights perspective capable of transforming societal perceptions and policies is notably lacking. To prevent violations of animal rights, it becomes evident that collaborative global efforts are required, akin to addressing environmental issues. Such efforts necessitate the involvement of international actors on a global scale, alongside the participation of individuals, non-governmental organizations, local administrations, and government bodies at the local level. This need is both urgent and essential for fostering social awareness, enacting legal regulations, and curbing violations in this regard. In this context, the media, which bears the responsibility of raising awareness about various social issues, plays a pivotal role.